

Διακίνηση των επαγγελματιών υγείας στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Free movement of Health care professionals in the European Union

Author: Λεοντίου Ιωάννης

RGN, CCN, BSc (Hons), Επιθεωρητής Ιδιωτικών Νοσηλευτηρίων. Ιατρικές Υπηρεσίες Υπουργείο Υγείας, Γραμματέας Παγκύπριου Συνδέσμου Νοσηλευτών και Μαιών

Περίληψη

Η πατρίδα μας με όλα τα προβλήματα και τις προκλήσεις που έχει να αντιμετωπίσει στην πορεία που διανύει προς την πλήρη ένταξή της στην Ευρωπαϊκή Ένωση θα κληθεί να «πληρώσει το τίμημα» της ένταξης ποικιλοτρόπως. Στην Κύπρο εργοδοτούνται αλλοδαποί Επαγγελματίες Υγείας (Ε. Υ. - Ιατροί, Νοσηλεύτές/τριες κ. ά.) μόνο στον ιδιωτικό τομέα. Οι υποχρεώσεις των αρμοδίων αρχών έναντι των ανθρώπων αυτών περιορίζονται στην εφαρμογή σχετικών προνοιών που απορρέουν από νόμους του κράτους που έχουν σχέση με τις άδειες παραμονής, εργοδότησης, εγγραφής (σε σχετικό μητρώο) για άδεια εξάσκησης επαγγέλματος κ.λ.π. Προφανώς οι υποχρεώσεις αυτές είναι ένα θέμα. Υπάρχουν όμως και οι «υποχρεώσεις» των οργανωμένων φορέων (συνδικαλιστικών, επαγγελματικών κ.α.) που έχουν να διαδραματίσουν ένα σημαντικό ρόλο στο διεθνιστικό αυτό φαινόμενο της διασυνοριακής μετακίνησης εργατικού δυναμικού. Οι «μη συμβατικές υποχρεώσεις» των μαζικών φορέων και οργανώσεων των Ε. Υ. επικεντρώνονται στην ενημέρωση των Ε. Υ. που φιλοξενούνται στη χώρα μας για εργοδότηση. Παραδείγμα προς μίμηση μπορεί να θεωρηθούν το RCN (Σύνδεσμος Νοσηλευτών του Ηνωμένου Βασιλείου) που έχει καταρτίσει και εκδίδει τον Οδηγό Καλής Πρακτικής για Εργοδότες Νοσηλευτών (Good Practice Guidance for Health care employers and RCN negotiators και το INO (Irish Nurses Organisation) (Σύνδεσμος Νοσηλευτών της Ιρλανδίας) που έχει κάμει κάτι αντίστοιχο από το Δεκέμβριο του 2001 (Guidance for best practice on the recruitment of overseas Nurses and midwives) καθώς και άλλοι οργανισμοί Ε. Υ.

Abstract

The free movement of health care professionals consists a new challenge for Cyprus, since its entire enrolment in the European Community. In Cyprus, overseas health care professionals (doctors, nurses etc.) have usually being working in the private sector services.

Thought, in order to keep in legacy, these professionals are expected to cope with national laws and European directives. The national associations of these professions in Cyprus are supposed to play a crucial role in an attempt to inform and support them to register and act in legal compliance. The establishment of audit control in health care delivery and safety standards is of great importance. The Royal College of Nurses (RCN) had principally edit the "Good practice guidance for health care employers and RCN negotiators" Accordingly, the Irish Nurses Association has been moving forward through the "Guidance for best practice on the recruitment of overseas nurses and midwives" since December 2001.

This article attempts to overview the above issues according to the health care professionals needs and expectations, in both national and European perspectives.

Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Στην πρώτη πλήρη σύνοδο του Ευρωπαϊκού Πολιτικού Φόρουμ Υγείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (European Health Policy Forum-EHPF) τον Νοέμβριο του 2001 αποφασίστηκε ότι η διακίνηση των Επαγγελματιών Υγείας (Ε.Υ.) και η ποιότητα της φροντίδας υγείας θα έπρεπε να ήταν μια από τις βασικές προτεραιότητες που θα εξεταζόταν. Επιλέχτηκε ως βασικό θέμα για τη συζήτηση της συνόδου του Ιουνίου του 2003, η οποία οδήγησε στην ανάπτυξη ενός εγγράφου για συζήτηση μεταξύ των συμμετεχόντων στου EHPF. Το έγγραφο αυτό (παρατίθεται πιο κάτω) έχει καταρτιστεί από τη Μόνιμη Επιτροπή των Ευρωπαίων γιατρών (OPME) σε συνεργασία με την Οδοντιατρική Επιτροπή της ΕΕ (DLC), της Ευρωπαϊκής Ένωσης Μαιών (EMA), της Ευρωπαϊκής Περιφέρειας της Παγκόσμιας Συνομοσπονδίας Φυσικής Θεραπείας (WCPT), της Μόνιμης Επιτροπής Νοσηλευτών της ΕΕ (PCN), της Φαρμακευτικής Ομάδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης Ειδικών Ιατρών (UEMS), της Ευρωπαϊκής Διοικητικής Ένωσης Υγείας (EHMA) και της Ευρωπαϊκής Ομοσπονδίας Ενώσεων Δημόσιων Υπηρεσιών (EPSU), και προτείνει τις συστάσεις που θα υπάγονται σε μια διαδικασία διαβουλεύσεων μεταξύ των μελών της EHPF. Οι Ε.Υ. είναι οι βασικοί φορείς στην παροχή φροντίδας υγείας στην ΕΕ. Από την ίδρυσή της, η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, τώρα Ευρωπαϊκή Ένωση, προωθεί την ελευθερία της διακίνησης των εργαζομένων, την ελεύθερη εγκατάσταση και την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών που αποτελούν ακρογωνιαίους λίθους στην όλη δομή της.

Οι Ε.Υ., μέσω των οργανωμένων φορέων που τους εκπροσωπούν σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν επικεντρωθεί στην προσπάθεια για εξεύρεση τρόπου/ων που τα επαγγέλματα οργανώνονται για να αντεπεξέλθουν στις προκλήσεις της ελεύθερης διακίνησης (των Ε.Υ.), και στους πιθανούς τρόπους για βελτιστοποίηση αυτής της διακίνησης προκειμένου να ανταποκριθούν καλύτερα στις ανάγκες των πολιτών/ασθενών.

Οι πιο πάνω οργανωμένοι φορείς έχουν εξετάσει την τρέχουσα κατάσταση όσον αφορά τη διακίνηση

της συνθήκης της Ένωσης και της Ευρωπαϊκής νομοθεσίας, σχετικά με τους Ε.Υ, με σκοπό την επισήμανση τυχών προβλημάτων και να καταθέσουν προτάσεις για εξεύρεση καλύτερων τρόπων βελτίωσης της διακίνησης προς το καλώς νοούμενο συμφέρον των ασθενών οι οποίοι θα πρέπει να τυχάνουν υψηλής ποιότητας φροντίδα υγείας.

Πρόλογος

Η συνθήκη της Ευρωπαϊκής Κοινότητας καθορίζει στο άρθρο 3 ότι η «εσωτερική αγορά χαρακτηρίζεται από την εξάλειψη των εμποδίων στην ελεύθερη διακίνηση των αγαθών, των προσώπων, των υπηρεσιών και των κεφαλαίων». Επιπρόσθετα, στο άρθρο 152 (Δημόσια Υγεία) γίνεται αναφορά για «ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της ανθρώπινης υγείας το οποίο θα διασφαλίζεται στον καθορισμό και την εφαρμογή όλων των πολιτών και κοινοτικών δραστηριοτήτων».

Για τους σκοπούς της παρούσας ορθογραφίας *διακίνηση* σημαίνει τη γεωγραφική μετακίνηση ενός Ε.Υ από μια χώρα σε άλλη προκειμένου να παράσχει υπηρεσίες ή για να εγκατασταθεί σε ένα άλλο κράτος μέλος της ΕΕ. Νέες μορφές της φροντίδας υγείας όπως για παράδειγμα η τηλεϊατρική (telemedicine), η τηλενοσηλευτική (telenursing) κ.λ.π. δεν εξετάζονται παρόλο που πρέπει και αυτές να υπάγονται στους ίδιους αυστηρούς κανόνες για διασφάλιση της ποιότητας, μέσω των πλέον «παραδοσιακών» λύσεων φροντίδας υγείας.

Είναι σημαντικό να διευκολύνεται η διακίνηση των Ε.Υ. διότι ταυτόχρονα υπάρχει και ελεύθερη ανταλλαγή γνώσης και δεξιοτήτων στην τρέχουσα επαγγελματική και επιστημονική εκπαίδευση. Με αυτή την έννοια, η διακίνηση μπορεί να αποτελέσει εργαλείο για την κατάρτιση, την επαγγελματική πρακτική καθώς επίσης και για άλλους επιστημονικούς σκοπούς.

Τα τελευταία χρόνια, η επαγγελματική διακίνηση τοποθετείται ψηλά στην ευρωπαϊκή πολιτική ατζέντα. Το 2000, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στη Λισσαβόνα υπέδειξε ότι η Ένωση θα πρέπει να καταστεί η

πλέον ανταγωνιστική και με ενισχυμένη γνωσιολογική βάση κοινωνία στον κόσμο μέχρι το έτος 2010. Οι προσπάθειες για προαγωγή της ποιοτικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η βελτιστοποίηση των ανθρώπινων στοιχείων συμπεριφοράς και η ανάπτυξη ευλύγιστων αγορών εργασίας μέλλεται να διαδραματίσουν σημαντικούς ρόλους στην επίτευξη του στόχου της Λισσαβόνας. Τα Ευρωπαϊκά ιδρύματα αντικρίζουν τη διακίνηση απασχόλησης ως ένα από τα μέσα για διασφάλιση ψηλών επιπέδων εργοδό- τησης καθώς και υιοθέτησης μιας διεθνούς ανταγωνιστικής οικονομίας. Οπωσδήποτε, στον τομέα της φροντίδας υγείας, ο ανταγωνισμός δεν πρέπει ποτέ να κυριαρχήσει εις βάρος της ποιότητας της φροντίδας που παρέχεται στον ασθενή.

Η υγεία δεν θα πρέπει να αντικρίζεται με οικονομικό σκεπτικό παράλο που πολλές πτυχές της φροντίδας υγείας υπόκεινται σε οικονομική ανάλυση σε επίπεδο ΕΕ.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καθορίσει τον απαραίτητο συνδυασμό διαφόρων παραμέτρων για την πολιτική της υγείας, δηλαδή:

1. Πρόσβαση στην φροντίδα υγείας από όλους.
2. Ψηλό επίπεδο ποιότητας στην παρεχόμενη φροντίδα.
3. Οικονομική βιωσιμότητα των συστημάτων υγείας.

I. Η ποιότητα σε συνάρτηση με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων

Οι Ε.Υ υπόκεινται σε ρυθμίσεις (όσον αφορά τα προσόντα) στο επίπεδο κρατών μελών και σε κάποιο βαθμό, σε ευρωπαϊκό επίπεδο ώστε να διασφαλίζεται ότι μόνο οι κατάλληλα καταρτισμένοι επαγγελματίες θα μπορούν να παρέχουν φροντίδα στους ασθενείς.

Προκειμένου να διευκολυνθεί η ελεύθερη διακίνηση, η νομοθεσία της ΕΕ έχει καθιερώσει διαφορετικά συστήματα αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων ώστε να ενθαρρυνθεί η μετανάστευση των

υψηλής ποιότητας επαγγελματιών. Αυτά τα συστήματα θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι ασθενείς λαμβάνουν τα ίδια επίπεδα φροντίδας με αυτά που προσφέρονται και από τους Ε. Υ της χώρας τους. Αυτό το στοιχείο είναι ζωτικής σημασίας προκειμένου να διατηρηθεί η εμπιστοσύνη των ασθενών, η οποία αποτελεί μια ουσιαστική πτυχή των υπηρεσιών υγείας και συμβάλλει σε επιτυχή έκβαση της παρεχόμενης φροντίδας. Όπως πρόσφατα αποκαλύπτεται σε μια έρευνα *ευρωβαρόμετρο*, οι οργανισμοί υγείας είναι πλέον αξιόπιστες πηγές πληροφοριών για την υγεία. Αυτή η αξιοπιστία θα πρέπει να επιβεβαιωθεί από τα υψηλής ποιότητας πρότυπα παροχής φροντίδας.

Το σύνολο κανόνων, για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων που καθορίζονται στο επίπεδο της ΕΕ, λαμβάνει υπόψη το επίπεδο προσόντων και εναρμόνισης που επιτυγχάνονται κατά τη διάρκεια της κατάρτισης για κάθε επάγγελμα.

Το νομικό πλαίσιο που καθιερώθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο διακρίνει δύο διαφορετικά καθεστώτα που διευκολύνουν την διακίνηση των επαγγελματιών:

- Το «γενικό σύστημα» (general system), το οποίο μπορεί να απαιτήσει μια ανά περίπτωση αξιολόγηση του διπλώματος από εθνικές (κρατικές) αρχές, με προαιρετική δυνατότητα να καθοριστούν εξισορροπι- στικά μέτρα. Στο γενικό σύστημα, η ειδική αξιολόγηση είναι μια βασική υποχρέωση για να επιτραπεί η αναγνώριση στα κράτη μέλη, πέραν από το κράτος μέλος στο οποίο το δίπλωμα απονεμήθηκε.

- Το «τομεακό σύστημα» (sectorial system), που βασίζεται στα κοινά ελάχιστα πρότυπα κατάρτισης τα οποία καθορίζονται στις σχετικές τομεακές οδηγίες. Τα ελάχιστα κοινά κριτήρια οδηγούν στην αυτόματη αναγνώριση του διπλώματος, χωρίς οποιαδήποτε ανάγκη για ειδικές αξιολογήσεις, των διπλωμάτων που πληρούν τις ελάχιστες απαιτήσεις.

Οι οδοντίατροι, οι γιατροί, οι μαιές, οι νοσηλευτές, οι φαρμακοποιοί και οι κτηνίατροι καλύπτονται από το τομεακό σύστημα ενώ όλοι οι άλλοι επαγγελματίες υγείας καλύπτονται από το γενικό σύστημα.

Η νέα πρόταση της Επιτροπής για μια οδηγία σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων σκοπεύει να απλοποιήσει την πρόσβαση στην αγορά και να διευκολύνει τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών από όλους τους τύπους επαγγελμάτων. Εντούτοις, αυτή η νέα οδηγία δεν καλύπτει αρκετά τα έμφυτα προβλήματα της φροντίδας υγείας αφού δεν λαμβάνει υπόψη ζητήματα όπως η ποιότητα και η ασφάλεια. Επιπλέον, η δραστική μείωση του πεδίου της αυτόματης αναγνώρισης, ως προτείνει, θα μπορούσε να καταστεί αντιπαραγωγική για την ποιότητα και να οδηγήσει σε δύο επιπέδων καθεστώς μέσα στο ίδιο επάγγελμα, το ένα επίπεδο να καλύπτεται από την αυτόματη αναγνώριση (τομεακό σύστημα), και το άλλο κάτω από το γενικό σύστημα.

Συστάσεις

- Πρέπει να δημιουργηθεί μια ισχυρότερη νομική βάση για τη δημόσια υγεία με σκοπό την καλύτερη εφαρμογή ενός υψηλού επιπέδου προστασίας της υγείας που να αποτελεί το βασικό στόχο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε όλες τις κοινοτικές πολιτικές. Με αυτό κατά νου, προτείνεται η ενίσχυση του ρόλου της Γενικής Διεύθυνσης της υγείας και της προστασίας του καταναλωτή (DG Health and Consumer protection) ως σημείο αναφοράς για τα ζητήματα υγείας. Πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για να διασφαλιστεί ότι η Γενική Διεύθυνση για την υγεία και την προστασία του καταναλωτή συνδέονται πολύ με το αντικείμενο εργασίας άλλων Γενικών Διευθύνσεων (εργοδότησης και εσωτερικής αγοράς) που επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό την προστασία της υγείας στην ΕΕ.
- Η Διακίνηση των Ε.Υ έχει σημαντικό αντίκτυπο για την υγεία, που πρέπει να εξεταστεί και να αξιολογηθεί επαρκώς. Είναι ιδιαίτερα σημαντικό να εφαρμοστούν σαφείς και διάφανες διαδικασίες για την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων. Ιδιαίτερα πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα:
 - Η βραχυπρόθεσμη διακίνηση (ελεύθερη παροχή των υπηρεσιών) πρέπει

να υπάγεται στους κανόνες του κράτους μέλους προκειμένου να προστατευθούν τα συμφέροντα και τα δικαιώματα των ασθενών.

- Πρέπει να βελτιωθεί η συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών.
- Θα πρέπει να καθοριστούν αποδοτικές διαδικασίες ενημέρωσης που να απεικονίζουν την επιστημονική πρόοδο, με την επίσημη συμμετοχή των επαγγελματιών, οι οποίες θα εξασφαλίζουν ότι οποιαδήποτε αναπροσαρμογή ή οποιοδήποτε ζήτημα που συνδέεται με την εκπαίδευση και κατάρτιση και χρήζει αλλαγής, ικανοποιεί τις ανάγκες των επαγγελματιών και των ασθενών.
- Το πεδίο της αυτόματης αναγνώρισης πρέπει να διασφαλιστεί για να διατηρήσει τα υψηλής ποιότητας πρότυπα. Η εφαρμογή της αυτόματης αναγνώρισης πρέπει να επεκταθεί και σε συνάρτηση με την τρέχουσα επιστημονική πρόοδο.

II. Εφαρμογή των ποιοτικών απαιτήσεων στην οργάνωση των επαγγελματιών υγείας

Πρέπει να καθιερωθεί ένα σύστημα συνεχούς ανταλλαγής πληροφοριών, σε συνεργασία με τα επαγγελματικά σώματα και τις αρμόδιες αρχές, μεταξύ των κρατών μελών για να επιτρέψει τον ποιοτικό έλεγχο των επαγγελματιών υγείας, έτσι ώστε η διακίνηση να μην μπορεί να χρησιμοποιηθεί από «μη κατάλληλους» επαγγελματίες για να αποφευχθούν οι συνέπειες από την εφαρμογή ακατάλληλων πρακτικών.

α) Συλλογή των συγκρίσιμων στοιχείων στο επίπεδο της ΕΕ.

Παρά την αυξανόμενη ανησυχία σε ολόκληρη την Ευρώπη για την έλλειψη εργατικού δυναμικού των επαγγελματιών υγείας, τη συνεχώς αυξανόμενη διεθνή διακίνηση, τις επακόλουθες δυσκολίες στον προγραμματισμό παροχής υγείας και τον προσδιορισμό εργατικών δυναμικών, υπάρχει έλλειψη στοιχείων στο τρόπο

συμπεριφοράς των Ε. Υ. του ηλικιακού προφίλ, και του κύκλου εργασιών τους σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Αυτό αποτελεί και το μεγαλύτερο εμπόδιο στην πρόβλεψη των απαιτήσεων για αξιολόγηση των αναγκών σε εργατικό δυναμικό καθώς επίσης στον προγραμματισμό για την παροχή αποτελεσματικότερης και αποδοτικότερης χρήσης αυτών των στοιχείων συμπεριφοράς, η οποία είναι επίσης εξαρτώμενη από τις κρατικές πολιτικές.

Τα στοιχεία εργατικού δυναμικού για τους Ε. Υ. συλλέγονται από τους επαγγελματικούς καταλόγους εγγραφής στις περισσότερες χώρες. Αυτοί οι κατάλογοι δείχνουν ότι ένας επαγγελματίας εγγράφεται υπό αυτήν τη μορφή σε εκείνη την χώρα, αλλά δεν θα δείξουν εάν εκείνο το πρόσωπο εργοδοτείται πλήρως (full-time), μερικώς (part-time) ή καθόλου.

Εντούτοις, αυτήν την περίοδο τα στοιχεία δεν μπορεί να είναι συγκρίσιμα στο επίπεδο ΕΕ. Γι' αυτό, πρέπει να αναπτυχθούν οδηγίες για τη συλλογή και καταγραφή τέτοιων πληροφοριών και τα κράτη μέλη να ενθαρρυνθούν για να συλλέξουν συγκρίσιμα και ποιοτικά στοιχεία σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο με βάση ένα επαρκές σύστημα, εγγραφής. Η συλλογή των ποσοτικών και ποιοτικών στοιχείων θα βοηθούσε στην λήψη αποφάσεων, και σε τελευταία ανάλυση θα έχει σαν αποτέλεσμα την καλύτερη ποιότητα φροντίδας.

Υπάρχει μια επείγουσα ανάγκη να μαζευτούν ακριβής και αξιόπιστες πληροφορίες σχετικά με την διακίνηση των Ε.Υ. μέσα στην Ευρώπη προκειμένου να γίνουν προβλέψεις για τις μελλοντικές τάσεις.

β) Ανταλλαγή πληροφοριών για «μη κατάλληλους» επαγγελματίες υγείας.

Οι ασθενείς πρέπει να είναι βέβαιοι για την ποιότητα του παρεχόμενου επιπέδου φροντίδας. Οι υπάρχοντες κανόνες για την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών ορίζουν τον έλεγχο των προσόντων και τον έλεγχο των εγγραφών. Εντούτοις, το σύστημα είναι βασισμένο στην αμοιβαία αναγνώριση και δεν υπάρχει κανένας συστηματικός έλεγχος της κατάστασης του Ε.Υ. που

διακινείται στη ΕΕ. Πρέπει να δημιουργηθεί ένα δίκτυο ευρωπαϊκό δεδομένων προκειμένου να γίνεται ανταλλαγή σημαντικών πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αρχών: απόδειξη της «καλής συμπεριφοράς» (good conduct) των επαγγελματιών πρέπει να είναι διαθέσιμη στις επαγγελματικές οργανώσεις έτσι ώστε τα καταγεγραμμένα γεγονότα κάποιου αδικήματος (δηλαδή επαγγελματίες που έχουν διωχθεί) να είναι διαθέσιμα μεταξύ των κρατών μελών.

γ) Προγραμματισμός εργατικού δυναμικού

Η ελεύθερη διακίνηση χρησιμοποιείται από τα κράτη μέλη ή ιδιωτικές επιχειρήσεις σε περιπτώσεις συγκεκριμένων ελλείψεων κατάλληλου προσωπικού σε συγκεκριμένες χρονικές περιόδους. Επιπρόσθετα φέρνει την απαραίτητη προσαρμοστικότητα στην αγορά εργατικών δυναμικών.

Εντούτοις:

- Η επιθετική και ακατάλληλη μαζική στρατολόγηση είναι καταστρεπτική για εκείνα τα κράτη μέλη που βλέπουν τους Ε.Υ. της χώρας τους να αποδημούν για εργασία σε άλλο κράτος μέλος. Οι μετανάστες επαγγελματίες πρέπει να επωφελούνται από τους ίδιους όρους εργασίας και τις επαγγελματικές υποχρεώσεις με τους υπηκόους έτσι ώστε να εφαρμόζονται σε όλες τις περιπτώσεις δίκαιοι και ίδιοι όροι εργασίας, ανεξάρτητα από τη χώρα από την οποία έχουν αποκτήσει τα προσόντα τους.

Μέσα σε μια ενιαία αγορά, οι επαγγελματικές οργανώσεις έχουν έγνοια για τις «ανήθικες πρακτικές» στη στρατολόγηση και ενώ ψάχνουν για πιο έμπειρο ανθρώπινο εργατικό δυναμικό, μπορεί να οδηγήσουν σε επιδείνωση των υπηρεσιών υγείας τη χώρα από την οποία στρατολογούν Ε. Υ. Επιπλέον, τα επαγγέλματα υγείας απασχολεί έντονα η πιθανή εκμετάλλευση των μεταναστών εργαζομένων.

Τα προβλήματα που αναφύονται από τη διεθνή στρατολόγηση θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην υιοθέτηση οδηγιών για εφαρμογή μιας καλύτερης πρακτικής στην στρατολόγηση των Ε.Υ. Πρέπει να βρεθεί

μια δίκαιη ισορροπία μεταξύ της υποστήριξης των υπηρεσιών υγείας και του θεμελιώδους δικαιώματος για ελεύθερη διακίνηση.

Σε αυτό το σημείο είναι όπου η Γενική Διεύθυνση υγείας και προστασίας των καταναλωτών και η Γενική Διεύθυνση της εσωτερικής αγοράς μπορούν να βοηθήσουν κράτη μέλη για συνεργασία σχετικά με την ανάπτυξη καλών πρακτικών στρατολόγησης διότι η εφαρμογή καλών πρακτικών στη στρατολόγηση και η τήρηση τους σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο είναι ουσιαστική.

δ) Διατήρηση του εργατικού δυναμικού των επαγγελματιών

Καλά-παρακινούμενο, μορφωμένο και επαρκές εργατικό δυναμικό θα αποτελέσει το κλειδί στην επιτυχία του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου, που βασίζεται στη δυνατότητα προσέγγισης και την καθολική πρόσβαση στην φροντίδα υγείας καθώς και στη συνεργασία μεταξύ των ενεργών συμβαλλομένων μερών στην φροντίδα υγείας. Οι κύριοι παράγοντες που επηρεάζουν αρνητικά την ελκυστικότητα μιας σταδιοδρομίας στην φροντίδα υγείας είναι οι χαμηλές αμοιβές, οι συνθήκες εργασίας, η πίεση, ο υπερβολικός φόρτος εργασίας, η φτωχή εικόνα του επαγγέλματος, η μειωμένη πιθανότητα για σταδιοδρομία (ιδιαίτερα για τις γυναίκες) και η εργασία με το σύστημα βάρδιας.

Συστάσεις

- Πρέπει να αναπτυχθεί ένα σύστημα στην ΕΕ για τη συλλογή καλής ποιότητας, συγκρίσιμων στοιχείων, σχετικών με τις συνέπειες της ελεύθερης διακίνησης των εργαζομένων στον τομέα της υγείας κάτω από το πρίσμα της ποιότητας των υπηρεσιών υγείας στην ΕΕ.

- Οι κυβερνήσεις πρέπει να στρέψουν τις στρατηγικές τους στις αυξανόμενες ανάγκες των επαγγελματιών υγείας σε τοπικό επίπεδο.

- Πρέπει να αναπτυχθούν οδηγίες στρατολόγησης και να γίνουν ενέργειες ώστε να αποκλεισθεί η επιθετική στρατολόγηση των επαγγελματιών υγείας.

- Πρέπει να δημιουργηθεί ένα σύστημα της ΕΕ για απόδειξη «καλής συμπεριφοράς» (good conduct).

- Ο τομεακός κοινωνικός διάλογος πρέπει να αναγνωριστεί ως πολύτιμο εργαλείο στην εξέταση ζητημάτων όπως η στρατολόγηση, το γηράσκων εργατικό δυναμικό και ο προσδιορισμός των απαιτούμενων προσόντων.

III. Αντίκτυπος της διακίνησης των επαγγελματιών υγείας στους ασθενείς

Όταν αντιμετωπίζονται από έναν Ε.Υ, με προσόντα που αποκτήθηκαν σε μια άλλη χώρα της ΕΕ, οι ασθενείς πρέπει να είναι βέβαιοι ότι ο επαγγελματίας προσφέρει τουλάχιστον το ίδιο επίπεδο φροντίδας με τους επαγγελματίες που έχουν καταρτιστεί στη χώρα του. Ο ποιοτικός έλεγχος που παρέχεται από το σύστημα της αναγνώρισης των προσόντων, η απαίτηση για εγγραφή στο κράτος μέλος και η ανταλλαγή των πληροφοριών μεταξύ των εθνικών αρχών είναι ουσιαστικοί παράγοντες για διασφάλιση του απαιτούμενου επιπέδου ποιότητας.

Ένα ζήτημα είναι εντούτοις ουσιαστικό: το θέμα της ευθύνης, ειδικά στην περίπτωση της παροχής υπηρεσιών. Η μη κατάλληλη φροντίδα υγείας θα μπορούσε να έχει θανατηφόρες συνέπειες ή συνέπειες που θα ήταν δύσκολο να αντισταθμιστούν.

Σύσταση

- Πρέπει να καθιερωθούν σαφείς και απλοί κανόνες για την ευθύνη που να βασίζεται αποκλειστικά σε ένα σύστημα μη-βλαβών. Οι ασθενείς πρέπει να έχουν ασφάλεια για να λάβουν επαρκή αποζημίωση.

IV. Ευρύτερα ζητήματα

Πολλά ζητήματα, όπως οι παρεχόμενες προς τον ασθενή πληροφορίες, οι κάρτες υγείας (κάρτα που χρησιμοποιείται από τον γιατρό, νοσηλεύτη, φαρμακοποιό) και η αποζημίωση είναι σημαντικά για την ποιοτική φροντίδα υγείας. Αν και σημαντικά,

αυτά τα ζητήματα δεν συνδέονται άμεσα με την διακίνηση των Ε.Υ. αλλά μπορούν να παρουσιαστούν ως η άλλη πλευρά του νομίσματος. Το υπάρχων σχέδιο καρτών υγείας πρέπει να αναπτυχθεί περαιτέρω προκειμένου να διευκολυνθεί η διεπαγγελματική συνεργασία. Μια πιο περιεκτική προσέγγιση στους ασθενείς θα μπορούσε να επιτευχθεί μεταξύ των διάφορων ενδιαφερομένων επαγγελματιών στις διάφορες χώρες. Εντούτοις δεδομένου ότι τα στοιχεία υγείας είναι πολύ ευαίσθητα, πρέπει να διατηρηθεί ένα υψηλό επίπεδο εμπιστευτικότητας. Οι κανόνες για τη διανομή των στοιχείων σε μια αναγκαία βάση πρέπει να αναπτυχθούν στα πλαίσια της διακίνησης μέσα στην ΕΕ.

Σύσταση:

- Οι πληροφορίες υγείας πρέπει να περιληφθούν στην κάρτα υγείας ενόσω θα διασφαλίζεται ένα υψηλό επίπεδο εμπιστευτικότητας για να εξυπηρετείται το καλώς νοούμενο συμφέρον του ασθενή. Στα πλαίσια της συζήτησης και των συστάσεων αυτού του εγγράφου, είναι σημαντικό να υποστηριχθούν και να διευκολυνθούν οι ποιοτικές υπηρεσίες υγείας μέσα στην ευρωπαϊκή ένωση με μια στρατηγική συμβολή στην ανάπτυξη ενός ικανοποιη

τικού, αποτελεσματικού, ικανού και υποκινούμενου εργατικού δυναμικού Ε.Υ. Το εργατικό δυναμικό, οι ικανότητές του και η διακίνηση του είναι ουσιαστικά μέσα σε μια ενιαία αγορά αλλά χρειάζεται να συνδεθούν με την ποιότητα της φροντίδας και την ασφάλεια των ασθενών.

Η νομοθετική διαδικασία δεν έχει ακόμα τελειώσει και οι διαθέσιμες εκθέσεις εμφανίζουν μια θετική τάση. Όλοι έχουμε την ευθύνη να αναπτύξουμε τις υποχρεώσεις μας τόσο για την ελεύθερη διακίνηση όσο και για ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της υγείας σε όλες τις πολιτικές της ΕΕ. Οι εκθέσεις υποστηρίζουν όλες τις ενέργειες των οργανωμένων συνόλων των Ε.Υ. της ΕΕ προς την επίτευξη των στόχων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της Λισαβόνας. Κυριαρχεί η πεποίθηση ότι οι ευρωβουλευτές της επιτροπής των νομικών υποθέσεων και της εσωτερικής αγοράς σκέφτονται με τον ίδιο τρόπο. Η ασφάλεια των ασθενών και η ελεύθερη διακίνηση μέσα στο τομεακό καθεστώς είναι ουσιαστικές για τους νοσηλευτές και τους άλλους Ε.Υ., όχι μόνο στην Ευρώπη, αλλά και σε όλο τον κόσμο. Η Μόνιμη Επιτροπή Νοσηλευτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να περιληφθεί η εθνική νοσηλευτική οργάνωση για να υπάρξει πρόοδος σε εθνικό επίπεδο.

Βιβλιογραφία

1. Action plan for skills and mobility, European Commission, COM (2002) 072, Council Resolution on 3 June 2002 on skills and mobility and report of the European Parliament on the EC's communication of 19 September 2002.
2. Case-law of the European Court of Justice on the free movement of patients: Kohll (C-158/96), Decker (C-120/95), Smits and Peerbooms (C-157/99), Vanbraekel (C-368/98) and Müller-Faure (C-385/99)
3. The future of healthcare and care for the elderly: guaranteeing accessibility, quality and financial sustainability, European Commission, COM (2001) 723 Final.
4. Eurobarometer 58.0 "European citizens and sources of information about health", March 2003
5. Council Directives 77/452/EEC, 77/453/EEC, 78/686/EEC, 78/687/EEC, 78/1026/EEC, 78/1027/EEC, 80/154/EEC, 80/155/EEC, 85/384/EEC, 85/432/EEC, 85/433/EEC and 85/16/EEC concerning nurses responsible for general care, dental practitioners, veterinary surgeons, midwives, architects, pharmacists and doctors.